

NOVÝ VÝBOR OECD PRO POLITIKU ÚZEMNÍHO ROZVOJE

Pro problematiku územního rozvoje funguje v rámci Sekretariátu OECD direktoriát služeb územního rozvoje (Territorial Development Service – TDS) – viz informace o struktuře OECD v čísle 5/98 tohoto časopisu).

Direktoriát byl až do letošního roku rozdělen na tři relativně autonomní skupiny:

- skupinu pro městské záležitosti (Urban Affairs Group),
- skupinu pro venkovské záležitosti (Rural Affairs Group),
- skupinu pro záležitosti regionů (Regional Affairs Group).

Po důkladné diskusi dospěl direktoriát k závěru, že musí změnit styl své práce i svou strukturu. Důvodem jsou stále těsnější vazby mezi problematikou městských a venkovských oblastí a také těsnější vazby mezi problematikou rozvoje území a mezi otázkami sociálními a ekonomickými.

Proto byl na základě rozhodnutí Rady OECD v lednu 1999 ustanoven Výbor pro politiku územního rozvoje (Territorial Development Policy Committee – TDCP), který zahrnuje problematiku tří předchozích skupin. Výbor pro politiku územního rozvoje je zodpovědný za aktivity direktoriátu Služeb územního rozvoje a současně těsně spolupracuje s výborem pro místní rozvoj ekonomiky a zaměstnanosti (Local Economic and Employment Development).

Návrh práce je založen na tříletém mandátu od Rady do 31.12.2001.

Pracovní program byl navržen v souvislosti s programem LEED. TDPC musí pracovat v těsné synergii s ostatními direktoriáty OECD v oblastech, kterých se územní rozvoj dotýká (trvale udržitelný rozvoj, spolupráce soukromého a veřejného sektoru, tvorba pracovních míst, regulativy a strukturální úpravy).

Rada při vytváření nového výboru TDPC respektovala tendence a síly, které

působí na novou územní politiku. Je to např. globalizace, rychlost technologických změn, rostoucí disparita mezi regiony, nebezpečí sociálního vyřazení určitých skupin, rozvoj ekonomiky založený na znalostech, endogenní rozvoj regionů a další.

Na svém prvním zasedání v květnu 1999 stanovil výbor program prací pro léta 1999 – 2001 s tímto obsahem:

- Program TDPC se soustřeďuje na pět hlavních okruhů:
 1. Hodnocení jednotlivých územních oblastí.
 2. Podnikání, tvorba pracovních míst a místní partnerství.
 3. Sociální koheze a zdravý vývoj.
 4. Politiky a perspektivy územního rozvoje.
 5. Územní statistiky a ukazatele.
- Očekává se, že nová organizace přinese užitek jednotlivým státům OECD. TDPC je jeden z mála výborů, který má

multidisciplinární charakter a umožňuje řešit problematiku z více pohledů.

- Jedním z cílů této nové organizace bude zviditelnění práce OECD v oblasti trvalé udržitelného rozvoje, podnikání, tvorby pracovních míst, rozvoje vzdělání a environmentální politiky.

Podrobnější rozvedení plánu prací pro jednotlivé problémové okruhy:

ad 1. Hodnocení územních oblastí

Vzhledem k narůstající internacionalizaci ekonomiky a technologickému pokroku je nutno znát územní problematiku jednotlivých zemí OECD a vzájemně je srovnávat. Územní politika se stává stále důležitější součástí strukturálních reforem v rámci OECD. TDS navrhuje komplexní program integrující přehledy politik na národní a regionální úrovni. Tyto přehledy budou vycházet z jednotného analytického rámce, které zajistí srovnatelnost. Konkrétní aktivity tohoto problémového okruhu budou zahrnovat:

- územní přehledy na národní úrovni,
- územní přehledy na regionální úrovni,
- zprávy o horizontálních aktivitách v oblasti územní politiky a řízení.

Tyto přehledy budou vycházet z jednotné metodiky, která zajistí nejdůležitější charakteristiky příslušné země, identifikaci zásadních rozporů v územní politice a formulaci doporučení národním, regionálním a místním orgánům v oblasti územní politiky. Závěrečná zpráva bude uveřejněna a rozeslána členským zemím OECD. Každá národní i regionální studie bude mít obdobnou proceduru vypracování a schválení, která bude zahrnovat audit, rozsah prezentací a prodiskutování na místní, národní a mezinárodní úrovni. Aby bylo dosaženo dvojího cíle případových studií, je nutno zabezpečit dva požadavky:

- rovnováhu mezi požadavky regionů a širšími zájmy OECD,
- přímou účast národních delegací. Sekretariát v současnosti vylepšuje návrh konkrétních postupů pro srovnávací územní přehledy v těchto oblastech:
 - shodná typologie subnárodních (regionálních) oblastí,
 - analýza specifických institucionálních rámců příslušných zemí.

Východiskem jsou národní a regionální přehledy zpracováváné v současnosti. Regionální přehledy byly zaměřeny jednak na odlehle venkovské oblasti, mezilehlé oblasti s jednostranným průmyslem a ně-

kteří metropolitní oblasti. Národní přehledy byly zpracovány za Rakousko, Irsko, Japonsko a Německo. Přehledy byly často zpracovávány v rámci výboru LEED, anebo ve spolupráci Urban Affairs a LEED. Nejnovějšími národními přehledy jsou zprávy za Mexiko o fiskální federalizaci a rozpracovaná zpráva o Maďarsku, která se zabývá transformací institucionálního uspořádání.

Ad 2. Podnikání, tvorba pracovních míst a místní partnerství

Růst pracovních míst v rámci regionálních ekonomik souvisí s úrovní podnikání. Regiony postižené depresí vykazují úbytek podnikatelských subjektů. Podpora podnikání je nejlepší prostředek v boji proti nezaměstnanosti a pro využívání ekonomických příležitostí. Důležitým nástrojem je partnerství soukromého a veřejného sektoru. Podpora podnikavosti se přímo vztahuje k hlavním aktivitám OECD, jako jsou sociální koheze a rozvoj zaměstnanosti.

Přínosem pro uplatňování tohoto programu má být činnost sekretariátu OECD. Zejména se očekává spolupráce s direktoriáty pro finanční a fiskální záležitosti, pro vědu, techniku a průmysl a pro vzdělání, zaměstnanost, pracovní síly a sociální problematiku. Kromě toho existuje spolupráce Evropské komise s výborem LEED, spolupráce s Mezinárodní organizací práce a Středoevropskou iniciativou.

Konkrétní aktivity druhého problémového okruhu jsou tyto:

- Aktivita 1: Financování tvorby nových podniků a zaměstnávání sebe sama. (společně s LEED)
- Aktivita 2: Sociální kapitál a podnikavost. (společně s LEED)
- Aktivita 3: Síť firem a podniků. (společně s LEED)
- Aktivita 4: Místní dopad soukromých investic.
- Aktivita 5: Vytváření podniků ve venkovských oblastech.
- Aktivita 6: Podniková politika v městských oblastech.
- Aktivita 7: Zaměstnávání sama sebe. (společně s LEED)
- Aktivita 8: Decentralizace a místní řízení zaměstnanosti a rekvalifikace. (společně s LEED)

Ad 3. Sociální koheze a zdravý vývoj

Restrukturalizace průmyslu, nové technologie, prostorové plánování, nové formy komunikace a nové aktivity budou

rozsáhle měnit sociální a pracovní vztahy. Zvýšení ekonomické konkurence ovlivní stagnaci a úpadek určitých oblastí, kde vznikají nové problémy a sociální napětí. Naléhavé jsou potřeby redistribuce s cílem redukování největších nerovností a zrušení neefektivně alokovaných zdrojů. Je nutno zamezit efektu sociální vyřazenosti. Snížení veřejných výdajů musí být kompenzováno novými typy partnerství se soukromým a občanským sektorem.

Třetí problémový okruh obsahuje tyto aktivity:

- Aktivita 1: Nové formy sociální a územní flexibility.
- Aktivita 2: Sociální a územní dimenze společnosti v období informatiky.
- Aktivita 3: Participativní řízení, demokracie a místní iniciativy pro prosazování práva.
- Aktivita 4: Místní strategie a partnerství pro boj s nezaměstnaností a sociální vyřazeností. (společně s LEED)
- Aktivita 5: Mikrofinance – sociální dimenze. (společně s LEED) Společně s aktivitou podnikání, tvorba pracovních míst a zaměstnávání sebe sama.
- Aktivita 6: Začlenění podnikatelské aktivity a sociální zodpovědnost.

Ad 4. Politiky a perspektivy územního rozvoje

Posláním této oblasti je:

- podporovat pochopení koncepce politiky územního rozvoje,
- pomoc členským zemím v jejich úsilí o posílení politiky územního rozvoje hodnocením trendů v oblasti cílů a metod používaných v rámci národní politiky a odpovídajících institucionálních struktur,
- informovat vlády o potenciálních účincích ekonomických, sociálních, technických a environmentálních trendů majících vliv na budoucnost míst národního či místního významu, pomoci vládám dosáhnout cílů udržitelného rozvoje prostřednictvím integrujících strategií, které mohou být efektivní na subnárodní úrovni, se zaměřením na územní problematiku a mezigenerační majetkové vztahy.

Prostorové dimenze ekonomického, sociálního a ekologického rozvoje jsou jednou z důležitých charakteristik pracovního programu TDPC.

Ve světě svobodné práce a rychlého pohybu kapitálu odpovídá daný prostor dané politice. Plánovací postupy z období

po 2. světové válce jsou již nepřijatelné, avšak nové strategie pro územní rozvoj souvisí s decentralizací a globalizací.

Protože územní rozvoj obsahuje politiku, která je uplatňována v různém měřítku, a protože tato politika pokrývá sociální, ekonomickou a ekologickou problematiku, má svá vlastní specifika.

Územní rozvoj zahrnuje rozhodnutí, která budou mít své účinky v budoucnu a proto je třeba, aby tato rozhodnutí byla efektivní v souvislosti s budoucí nejistotou. Politická spojitost hospodářské, sociální a environmentální politiky v jejich průřezu, integrační strategie teritoriálního rozvoje, vyžadují lepší a účinnější interakci místní a národní úrovně, vyšší úroveň poznání dopadu sektorových politik na územní rozvoj a v neposlední řadě i strategie založené na společných zájmech městských a venkovských regionů.

Problémový okruh 4 obsahuje tyto aktivity:
Aktivita 1: Koncepční rámec územní politiky. (spolupráce s LEED)
Aktivita 2: Inovace prostorového plánování.
Aktivita 3: Budoucnost oblastí.

Aktivita 4: Plnění budoucích potřeb.

Aktivita 5: Mezigenerační rovnost.

Ad 5. Územní statistiky a ukazatele

Posláním a cílem tohoto problémového okruhu je poskytnout větší analytický detail pro posouzení národních a mezinárodních územních politik a umožnit poznání lokálních a regionálních zkušeností. Aktivita TDS v oblasti územních statistik a ukazatelů umožní interpretovat informace v mnohonárodním kontextu. Územní databáze (Territorial Data Base – TDB) bude sloužit více výborům. Bude pokrývat široký rozsah demografických, ekonomických a sociálních jevů a bude založena na přesných metodách sběru, ukládání a prezentace jevů v území.

Problémový okruh 5 zakládá tyto aktivity:

- Aktivita 1: Územní databáze . (TDB)
- Aktivita 2: Soubory ukazatelů územního rozvoje. (Set of Territorial Development Indicators – TDI)
- Aktivita 3: Horizontální práce s ukazateli územního rozvoje. (Horizontal In-

dicator work on Territorial Development – HIT)

Metodicky jsou ukazatele chápány jako explicitní poptávka sekretariátu, ve které je nutno odpovídat na správně definované analytické a politické priority. Základní sada ukazatelů obsáhne ekonomickou konkurenceschopnost, sociální kohezi, environmentální kvalitu a vybavenost území. Základní soubor ukazatelů podpoří analytické práce TDS pro TDCP a LEED.

Závěrem:

Program prací TDCP byl formulován za účasti všech členských zemí, kterým byly v průběhu roku 1998 rozeslány dotazníky pro určení priorit v činnosti OECD pro léta 1999 – 20001. Dotazník za Českou republiku zpracoval OÚP MMR ve spolupráci s ÚUR. Ve všech pěti problémových okruzích se počítá s aktivní účastí České republiky v jednotlivých aktivitách.

Josef Markvart

s využitím materiálů a překladů Odboru mezinárodních vztahů MMR